

OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW – ZDAŹYĆ DO 2015 ROKU

Krystyna Forowicz

Przystępując do Unii Europejskiej, Polska zobowiązała się zamknąć pewien etap porządkowania gospodarki ściekowej do końca 2010 r. Kolejną cezurą będzie koniec roku 2015.

Budowana jest infrastruktura wodno-kanalizacyjna. Do 2015 r. ma powstać m.in. 177 nowych oczyszczalni i ponad 30 tysięcy km sieci kanalizacyjnej. W ramach Aktualizacji „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych 2009” (AKPOŚK 2009) Polska przeznaczy, w znacznym stopniu ze środków Programu Infrastruktura i Środowisko, na gospodarkę wodno-ściekową do 2015 r. ok. 30,1 mld zł. Ale opóźnień w budowie i modernizacji oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji nie da się nadrobić wszędzie. A to oznaczać może dla Polski wysokie kary, dla części samorządów konieczność zwrotu unijnej pomocy, a dla mieszkańców drastyczną podwyżkę opłat za odprowadzane ścieki.

Pomorze inwestuje

– Na Pomorzu nie jest źle. Powoli zbliżamy się do unijnych standardów – mówi **Danuta Grodzicka-Kozak**, prezes Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Wojewódzki Fundusz pełni rolę Instytucji Wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007–2013 na Pomorzu. W ramach 15 projektów, które koordynuje, zbudowanych i zmodernizowanych zostanie 366 km sieci kanalizacji sanitarnej, 51 km sieci wodociągowej, 14 km sieci kanalizacji deszczowej, 6 oczyszczalni ścieków oraz 3 stacje uzdatniania wody. Z przyłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej skorzysta prawie 32 tys. mieszkańców, 4 tys. otrzyma dostęp do sieci wodociągowej. Na realizację tych 15 projektów dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności wyniesie 230 mln zł.

Cel – czysta woda

W Strategii działania WFOŚiGW w Gdańsku 2009–2012, prezentującej

najważniejsze cele i zadania w najbliższych latach, przyjęto, że największe środki finansowe będą kierowane na ochronę wód. Tak było i wcześniej. Woda na Pomorzu zawsze była priorytetem. W latach 2002–2010 na gospodarkę wodno-ściekową Fundusz przeznaczał od 52 do 69% wszystkich swoich środków.

W polskim prawodawstwie podmiotami odpowiedzialnymi za zbiorowe odprowadzanie i oczyszczanie ścieków ustanowiono gminy. WFOŚiGW w Gdańsku od 20 lat w najszerszym zakresie współpracuje z tymi jednostkami samorządu terytorialnego lub podmiotami powołanymi przez nie w realizacji tego zadania.

– Realizacja zadań związanych z ochroną wód jest dla gmin wyzwaniem, któremu często trudno sprostać głównie z powodu ograniczonych środków budżetowych – wyjaśnia prezes Danuta Grodzicka-Kozak.

Pomorskie samorządy przy finansowym wsparciu WFOŚiGW solidnie inwestowały w gospodarkę ściekową jeszcze przed przystąpieniem do UE.

– Wdrożyliśmy w województwie wiele programów z zakresu ochrony wód przed zanieczyszczeniami, w tym m.in. część zadań wynikających z Programu Ochrony Wód Zatoki Gdańskiej i Puckiej – mówi prezes Danuta Grodzicka-Kozak.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku dofinansował budowę wielu oczyszczalni ścieków. Po upływie kilkunastu lat, przy wzroście zaludnienia i stopniowo rozrastającej się sieci kanalizacji sanitarnej, obiekty wymagały już gruntownej modernizacji i rozbudowy.

Wspólne działania Funduszu i gmin nabrały głębszego wymiaru, gdy 16 grudnia 2003 r. zatwierdzony został Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Zgodnie z wy-

maganiem akcesyjnymi Unii Europejskiej, KPOŚK stał się narzędziem i odpowiedzialnością Polski na wymogi określone w dyrektywie 91/271/EWG, nazywanej potocznie dyrektywą ściekową.

Dotychczas KPOŚK był wielokrotnie aktualizowany. Ostatnia aktualizacja wiąże się z koniecznością określenia stopnia zaawansowania projektu, identyfikacji opóźnień i ich przyczyn oraz ustalenia realnych terminów zakończenia inwestycji dla aglomeracji powyżej 15 tys. RLM (mówiąc skrótowo wskaźnik RLM dotyczy liczby mieszkańców).

KPOŚK – duże wyzwanie

Zgodnie z AKPOŚK 2009 w województwie pomorskim wyznaczonych jest obecnie 89 aglomeracji, które powinny mieć oczyszczalnię ścieków: 4 liczące ponad 100 tys. RLM (Gdańsk, Gdynia, Słupsk, Tczew), 21 – od 15 tys. do 100 tys., 7 – od 10 tys. do 15 tys., 57 – od 2 tys. do 10 tys.

W 89 aglomeracjach 27 posiada oczyszczalnię, które nie wymagają podjęcia dodatkowych inwestycji w zakresie rozbudowy lub modernizacji, 18 – zrealizowało zobowiązania inwestycyjne do końca 2010 r. i nowe obiekty są zdolne przyjąć wszystkie ścieki ze swoich terenów gwarantując redukcję zanieczyszczeń do wymaganego poziomu. 25 aglomeracji nie podjęło się realizacji zobowiązań inwestycyjnych.

Według stanu na koniec 2010 r. (określonego na podstawie sprawozdań z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w roku 2010) – z 89 aglomeracji w województwie pomorskim w dwóch brak jest gminnych oczyszczalni ścieków (obie aglomeracje w grupie >2 000 RLM i <10 000 RLM) i nie przystąpiono jeszcze do ich budowy (aglomeracje: Domachowo i Sobowidz w gminie Trąbki Wielkie).

Dla wszystkich mieszkańców

Porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej wymaga budowy wielu kilometrów sieci kanalizacji sanitarnej na terenie województwa pomorskiego. Na koniec 2010 r. 22 aglomeracje osiągnęły wymogi w zakresie wyposażenia w zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej. Kolejnych 18 podjęło inwestycje.

Do końca 2010 r. zbiorczym systemem kanalizacji sanitarnej obsługiwanych było około 1742,9 tys. mieszkańców (tj. około 86,3%). W wyniku realizowanych inwestycji planuje się wzrost liczby mieszkańców korzystających z tych systemów do poziomu około 1822 tys. (tj. około 90,3%). Docelowo do końca 2015 r. powinno być objętych zbiorczymi systemami co najmniej ok. 1871 tys. mieszkańców aglomeracji.

Nadrabianie zaległości

Pojawienie się funduszy europejskich (Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Regionalnych Programów Operacyjnych i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich) dało samorządom gminnym możliwość nadrobienia wieloletnich zaległości w stosunkowo krótkim czasie. Wraz z pojawieniem się środków unijnych udział finansowy WFOŚiGW w Gdańsku w realizacji KPOŚK znacząco spadł (z 21,9% w 2006 r. do 6,8 w 2009 r.). Jednak pomoc Funduszu, choć maleje procentowo, to wzrasta w wartościach bezwzględnych. Np. przy rocznej średniej dla inwestycji w kanalizację sanitarną w latach 2004–2009 wynoszącej 18,4 mln zł, w 2010 r. kwota pomocy wzrosła do ponad 33 mln zł. Dzięki wsparciu WFOŚiGW gminy mogły zapewnić wkład własny za pomocą niskooprocentowanych i częściowo umarżalanych pożyczek, w razie potrzeby sięgać po krótkoterminowe pożyczki zapewniające płynność finansową inwestycji do czasu otrzymania refundacji ze środków UE.

W latach 2004–2010 WFOŚiGW w Gdańsku udzielił dofinansowania (w różnych formach) w kwocie 230 mln zł (przy koszcie kwalifikowanym ok. 750 mln zł) na ponad 300 zadań. Powstały oczyszczalnie m.in. w Słupsku, Ustce

czy Swornychgaciach. Wybudowano bądź zmodernizowano 1400 km sieci kanalizacyjnej.

Pomorskie – obszar szczególny

Nadmorskie gminy inwestują; modernizują i budują kilometry wodociągów, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, rozbudowują i moderni-

W wyniku działań związanych m.in. z realizacją KPOŚK mniej zanieczyszczeń, zwłaszcza związków azotu i fosforu, trafia do rzek, jezior i Bałtyku. Poprawiła się jakość wody. Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków spowodowały, iż obecnie już prawie 80% mieszkańców województwa pomorskiego korzysta z oczyszczalni ścieków,

Projekty wdrażane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku (w ramach POLIŚ)

- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Kartuzy”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 15,2 mln zł
- „Kompleksowy program gospodarki ściekowej gminy Tczew”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 5,4 mln zł
- „Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie części gminy Starogard Gdański”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 2,7 mln zł
- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej strefy nadmorskiej w aglomeracji Władysławowo”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 29,4 mln zł
- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Uzdrowisku Sopot”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 25,1 mln zł
- „Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy Szemud w Bojanie, Koleczkowie i Dobrzewinie”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 7,8 mln zł
- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej zlewni rzek Stupi i Łupawy w aglomeracji Sierakowice”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 48,1 mln zł
- „Kompleksowe wyposażenie w kanalizację sanitarną miasta Tczew – Etap IV wraz z magistralą wodociągową”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 5,2 mln zł
- „Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz sieci wodociągowej w aglomeracji Kwidzyn”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 10,7 mln zł
- „Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Gniewinie wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej i wodociągowej”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 7,8 mln zł
- „Rozbudowa systemów kanalizacji sanitarnej i zaopatrzenia w wodę na obszarze Gdyni”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 12 mln zł
- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Helu”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 27,9 mln zł
- „Modernizacja gospodarki ściekowej w mieście Łeba”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 16,7 mln zł
- „Przebudowa z rozbudową oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej w gminie Ustka”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 12,8 mln zł
- „Budowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej na Osiedlu Strzeleckiego w Pruszczu Gdańskim – II etap”; wkład wspólnotowy – Fundusz Spójności: 3,2 mln zł

zują oczyszczalnie na Pojezierzu Kaszubskim, nad Zatoką Pucką, Jeziorom Żarnowieckim czy w sopockim kurorcie. To wszystko dzieje się z pomocą funduszy europejskich oraz WFOŚiGW w Gdańsku. Inwestycje są konieczne, wpisują się w cele Europy XXI wieku, która dba o czyste środowisko. A Pomorskie z dużą powierzchnią lasów, liczbą jezior i rzek, dostępem do Bałtyku plasuje się w ścisłej czołówce ważnych pod względem wartości przyrodniczych obszarów kraju.

z tego ponad 94% za pośrednictwem kanalizacji sanitarnej. Nie byłoby to możliwe bez wsparcia WFOŚiGW w Gdańsku. Jednak, aby osiągnąć pełną satysfakcję, potrzeba dalszych modernizacji i środków finansowych, a także zrozumienia ze strony niektórych lokalnych społeczności, że inwestycje kosztują. Więcej płacimy za wodę i odprowadzenie ścieków, ale bez przeprowadzenia niezbędnych inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, podwyżki byłyby bardziej dotkliwe, a dostęp do czystej wody ograniczony.

Krystyna Forowicz

Artykuł współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko